

Октябрин 40-ч өөнд белдвр келгьиг

үлм чаньгьахми

Алдр Октябрьск социалистическ революци 40-ч өдннг темдглх байрта цагмбдн өдр ирвас өбрдэд йовна. Цуг мана советск олт-амтнд, Советин йосна дбчн джилэ өдн, туургел, алдр ик нертэ сән бдрмүд болджана.

Тер учрар чигн, эн өдннг уктлгьн—олт-амтнэ седкл-уха ханьгьагч, теднэ кбдлшиннь урмдинь өбдлүлгч йовдл болдж гарв.

Таньгьчин у-бргн теегяр социалистическ дбрлдәнэ зөгьнь, бахмдлта ик маргьатагьар, зүткмдлтэгьяр тбгальнэгдән делгрдж йовна. Огдэ цагин бәәдләр авад хәләхлә, Октябрин 40-ч өднд нерәдгдсн социалистическ дбрлдәнд эс орлицжах нег чигн предприятъ, нег чигн колхоз, нег чигн совхоз угань лавта гидж келдж болхми. Маргьата эн ик төрт кесг-олт хббчнр, кесг олт саальчнр, амтн цугьарн гилтэ орлицдж, нег-негнәсн хоцрш-тогьар шундж, шин диилвр-мүд бәрдж, эднәс кесгнь нердән туурулдж ноолддж йовцхана. Эн дбрлдәнд орлицхасн предприятъ, колхозмуд болн совхозмуд дунд, хббчнр, саальчнр болн үкрчнр дунд кедж йовх өбдлмштән элвг шин диилвр-мүд бәрцхәснь кесг олнд мел ил.

Малас гаргьлж авдг шимшүүсн, тосн, үсн, ноосн, нань чигн ним тоотиг улм элвджүлгьн—малин, халхин кбдлчнрин гол даалгьврнь болджана. Тосхачнр болхла—олт-амтнд цевр-цер, сарул, сәәхн шин гермүд бәрдж бгхми, түүнә тоогьинь улм элвджүлхми гих—тним даалгьврта улс болдж гарчана. Ахрар келхд, олт-амтнә эдл-ахун олт-зүсн кбдлшин халхар мел тбгальнэгдән социалистическ дбрлдәнд орлицж йовх улс бәәнә. Эн тоотарнь авад хәләхлә, Октябрин 40-ч өднд нерәдгдсн социалистическ дбрлдән—цуг олт-амтнә дбрлдән болджана.

Болв зуг амтн цугьарн әдләр, тегшәр кбдлжәцхәнә гидж келдж чадшговдн. Олнд оцлар кбдлгнь чигн бәәнә, хоцрдж, ард үлдж йовхнь чигн бәәнә.

Ода олт-амтнә кбдлшин урмднь икәр өбдлсн цагт, маргьан-дбрлдән шатсн мет

делгрдж йовх цагт, түүг дахулдж олна цәәлгьврин кбдлмш келгьн йир ик чииртә төр болджана. Эн кбдлмшиг толгьалдж, тасрхан угагьар гардх зөвтә КПСС-н райодин комитетсн пролагандин болн агитацин отделмүдәс кесгнь, райодин күцәгч комитетсн культурин отделмүдәс бас кесгнь—ода чигн сулар гардсна учрар, эн кбдлмшт дуту-дунднь йир олн, тер дотр цәәлгьврин кбдлмшиг хальмг келәр келгьн йир икәр хоцрдж йовна. Үлгүрчнь келхд, КПСС-н Черноземельск райком хальмг келәр цәәлгьврин кбдлмш келгьнд долахн кү йилгьдж гаргьчкад, теднән ямаран кбдлмш кеджәхинь шуудж хәләджәхш. Эдү мет йовдлмуд Каспийск, Приютненск, Яшалтинск, нань чигн райодар бас бәәнә.

Кесн күцәсн кбдлмшин үзмджс үзүлгьн бас муугьар кегдджәнә. Приютненск район эн халхар сән эклцтә билә, болв түүгән арднь ордж, күщднь күцәлдж чаддjaxш.

Цәәлгьврин кбдлмшт орлицулдж болх улснь йир олн. Кесг олн специалистир, сургьулин багшнр, тоочнр, агрономс, зоотехникүд, эмчнр, библиотекс гарддг улс. Эднд заавр-гардвр бгәд кбдлгхлә, цәәлгьврин кбдлмш ик делгрлт авхнь мел лавта.

Гражданск дәәнд, Тбрскән харсгч дәәнд орлицн улсла багьчудиг харгьулдж, күүндвр келгьн—ик соньн төр. Кесг райодар ним күүндвр ода кегднә. Тним болдг болвчн, эн кбдлмш тасрхан угагьар кегдджәхш.

Райодин центрмүдәр, селәдәр чигн, урднь, кезәнә цагт дәәллдән болсн, хуучн памятникүд бәәх—тним олн зүсн ончта, темдгтә газрмуд бәәнә. Эн ним газрмудур сургьульчнриг экскурсд авч ирәд, цәәлгьвр бглгьн—ик кергтә төр. Эдн цещгс тәвдж чадджана, ним памятникүдин өбр күүндвр кедж болджана. Келхлә, кех кбдлмш йир олн. Зуг эн кбдлмшиг гардх кергтә.

Октябрин 40-ч өдн күртл сар үлүхн цаг үлдв.

Кбдлмштән элвг күцц диилвр-тәгьяр эн өдннг байрта-бах-тагьартослгьн—мана эркн төр.